

СТАНОВИЩЕ

относно конкурса за „Професор” по научната специалност Декоративни растения, обявен в ДВ бр. 62 от 21.07. 2023 год. с кандидат доц. д-р Валерия Стефанова Иванова, от доц. д-р Костадин Костадинов, Аграрен университет- Пловдив, научна специалност Зеленчукопроизводството, определен съгласно Заповед № РД-16-901/25.09.2023 год. на Ректора на Аграрен Университет - Пловдив за член на научното жури.

1. Кратко представяне на кандидата.

Доц. д-р Валерия Иванова е родена на 23. 02. 1963 г. Завършила е специалност Лозаро-градинарство в Аграрен университет-Пловдив (ВСИ) през 1981 1986 г. След защита на докторска дисертация на тема „Оптимизиране натоварването на растенията и азотното торене при отглеждане на хризантема (*Chrysanthemum indicum L.*) за отрязан цвят в полиетиленови оранжерии“ през 2003 г. е доктор. От 1986 г. е била аграном, програматор в Научно-Производствена Лаборатория за тъканни култури в Институт по цветарство-София, Негован (Институт по Декоративни и Лечебни Растения), а от 1989 г. Научен сътрудник в същия институт. От 1991 г. е асистент, от 1993 г. старши асистент, от 1996 г. главен асистент, а от 2007 г. доцент в Аграрен Университет-Пловдив. От 2020 г. заема административната длъжност Председател на Общото събрание на ФЛГ при АУ-Пловдив. Основната ѝ научна и преподавателска дейност е свързана с проучвания в областта на Цветарството и Декоративната дендрология.

2. Общо описание на научната продукция.

Общата научна продукция на доц. д-р Валерия Иванова, за целия ѝ творчески път е обобщена в 33 научни труда. Тя покрива напълно минималните национални изисквания за академичната длъжност „Професор”, като за участието си в конкурса е представила общо 78 научни труда, групирани по направления.

Научни-публикации по научното направление и номенклатурната специалност - 33 броя, от тях:

- Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация - 15 броя (45%);
- Статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове-18 броя (55%).

Личното участие на доц. д-р Валерия Иванова в посочените 33 труда се илюстрира с факта, че има 5 самостоятелни публикации, в 15 е първи, в 10 е втори, в 4 е трети и в 2 е четвърти автор, което е доказателство и за успешната ѝ работа в екип.

- Монографии - 2 бр, от които една самостоятелна и една колективна монография в съавторство с още двама автори;
- Учебни ръководства - 1 брой.

За изготвяне на становището подлежат на анализ всичките 33 броя.

3. Преподавателска дейност.

Преподавателският стаж на доц. д-р Валерия Иванова е над 32 години. Дейността ѝ като преподавател е значителна. Извеждала е учебни занятия със студенти ОКС „Бакалавър” в редовна и задочна форма на обучение от различни специалности в Аграрен университет-Пловдив, В ОКС „магистър” е провеждала лекции и упражнения в следните магистърски курсове по: „Декоративни Растения и ландшафтен дизайн“, Екология на Селищните Системи, Агробизнес. Освен това е водила и учебни занятия на английски език със студенти по Европейска програма ЕРАЗЪМ+ и Tempus. Доц. В. Иванова е провеждала лекции и в чуждестранни университети Германия, Гърция, Литва.

Учебна заетост на кандидатката.

През всичките години е изпълнявала изисквания се норматив за преподавателска натовареност от изведени лекции и упражнения. Преподавателската ѝ дейност се допълва с научното ръководството на 66 успешно защитили дипломанти и на двама успешно защитили докторанти.

Публикувани учебни материали.

Публикувала е едно Учебно ръководство по Цветарство.

Разработени учебни програми.

Разработила е 28 учебните програми по голям брой дисциплини: Цветарство, Декоративна дендрология, Декоративно градинарство, Дендрология и паркоустройство, Общо цветарство, Цветя за открити площи, Оранжерийно цветопроизводство, Обща дендрология, Специална дендрология, Декоративни разсадници, Аранжиране на букети, Приложение на декоративните растения, Управление на декоративни разсадници, Размножаване на декоративните растения, Ландшафтен дизайн и Териториално и парково устройство. Всички учебни програми са разработени съгласно изискванията, в необходимата пълнота, съобразно хорариума и са адаптирани за различните курсове и специалности в ОКС „бакалавър” и ОКС „магистър”. Автор е на учебна програма на английски език за обучение на студенти по дисциплината "Floriculture", за специалност растителна защита.

Научноизследователска дейност.

Основните направления на научната дейност на доц. Иванова са свързани с биотехнологичните и конвенционални методи за размножаване, както и с усъвършенстване технология на отглеждане на различните декоративни култури; и проучвания относно използването на декоративните дървета и храсти в ландшафтните обекти.

В резултат от осъществените изследвания тя установява най-подходящите азотни норми за получаване на високи и качествени добиви от хризантема, разработва основа за усъвършенстване на системата за окачествяване на продукцията от отрязан цвят от хризантема, оптимизиране на мероприятията за получаване на високи качествени добиви, диагностициране потребността от хранителни елементи по фази. Чрез обработка с ултразвук с продължителност 6 минути се предизвиква най-голямо увеличение на кълняемостта при *Lupinus polyphyllus* Lindl. и *Lupinus mutabilis* Sweet. Установява влиянието на условията на околната среда върху фенологичното развитие на *Tilia platyphyllos* Scop. Установява, че най-бърз темп на растеж имат семеначетата на *T. cordata*, *T. platyphyllos*, *T. tomentosa*, отглеждани от семена, събрани съответно 1.08.; 1.09. и 15.08. Установява разликите между видовете липа *Tilia platyphyllos* Scop., *Tilia cordata* Mill. и *Tilia tomentosa* Moench по продължителността на няколко фенологични фази на разсад, в зависимост от срока на прибиране на семената, както и положителна корелация между концентрацията на GA_3 и вегетативния растеж на растенията от *Ginkgo biloba* L.

Установява, че биостимулаторът Чаркор, добавен към течната хранителна среда MS, е високоефективен за вкореняване на *Magnolia grandiflora* L. и *Magnolia × soulangeana* Soul.-Bod; най-високата степен на вкореняване на едрolistна липа (*Tilia platyphyllos* Scop.) е постигната на MS среда с половин съдържание на макронутриенти, обогатена с 0,3 mg l-1 индолил-3-маслена киселина (ИВА); ароматният цитокинин метатополин стимулира растежа на растенията от *Camptotheca acuminata* Decne (*Nyssaceae*); разработва методи за *in vitro* микроразмножаване на *Ginkgo biloba* L.; за първи е път иницирано *in vitro* размножаване на върховете от издънки с 2 пъпки от *Ginkgo biloba* L. върху MS или WPM хранителни среди; водният дефицит е най-голям при най-високата концентрация на PEG- 6000 и най-голямата продължителност на приложение при мини карамфил (*Dianthus caryophyllus* f. spray, Hort.).

Усъвършенства технологията на отглеждане на *Gladiolus hibrydus*, *Dahlia variabilis*, *Tagetes ssp.*, *Ginkgo biloba* L., едногодишните цветя – *Antirrhinum*, *Tagetes*, *Zinnia* и *Verbena*, астри (*Callistephus chinensis*), хелихризум (*Helichrysum bracteatum*) и ехинацея (*Echinaceae purpurea*), *Verbascum thapsus*, различни видове от род *Capsicum*.

Отчита, че при прилагането на торфо-перлитен субстрат при размножаване на аукуба (*Aucuba japonica* Thub.) чрез зрели резници има най-висок процент на вкореняване, както и, че третирането с ИВА в концентрация 1000 ppm е най-ефективно при размножаване на *Lonicera nitida* Wils. чрез зрели резници.

Установява, че с най-висока концентрация на гинколиди А, В, С и билобалид са листата от дърветата от *Ginkgo biloba* L. от Пловдив и Хисар; проследява промените в газовия обмен и общото съдържание хлорофил в листата на семеначета от три вида липа - *T. grandifolia*, *T. argentea* и *T. parvifolia*.

Препоръчва сребърния нитрат и хлорхексидин глюконат като ефективни повърхностни

стерилизиращи агенти в процедурите за дезинфекция при въвеждане в култура на вдървесинени тъкани и ембриони и хранителна среда WPM, допълнена с 6,841 зеатин за най-добра преживяемост на върховете на издънките при *T. baccata L.*

Доказва, че обработката на семената на *Magnolia grandiflora L.* с Биолан и Агростимулин влияе благоприятно върху по-нататъшното развитие на семеначетата, а третиране на семената след стратификацията им с Агростимулин (0,005%) оказва положително влияние върху развитието на кореновата им система, както и, че прилагането на гранулираният тор с контролирано освобождаване *Osmocote* в субстрата за доотглеждане на *in vitro* размножени растения от *Magnolia grandiflora L.* и *Magnolia x soulangiana Soul.-Bod.* влияе положително върху растежа и развитието на растенията; третирането с Биолан (0.01%) за 12 часа значително стимулира кълняемостта на семената и при балканските ендемитни видове с ценни декоративни качества, включени в Червената книга на България - *Limonium bulgaricum Anchev* и *Goniolimon dalmaticum (C. PRESL) RCHB. F.*

Приемам изцяло посочените научно-теоретични, оригинални и научно-приложни приноси, които напълно предствят научната дейност на кандидата и отговарят на получените и изложените в публикациите резултати.

Области на публикуване.

Публикациите на резултатите от научните изследвания на доц. д-р В. Иванова са основно свързани с направление Растениевъдство и по-специално в насока усъвършенстване на биотехнологичните методи за размножаване и отглеждане на декоративните видове, както и за усъвършенстване на системата за окачествяване на продукцията от тях. Голяма част от научните ѝ трудове са публикувани в световно известни списания с висок индекс и реферирани в световно известни бази данни.

Цитиране и реферирание на научната продукция.

Значимостта на нейните научни изследвания се потвърждава и от установените цитирания- 4 публикации, цитирани 10 пъти, както и с високия h- индекс=7. Трябва да се отбележи, че една от статиите ѝ е цитирана 5 пъти в научни трудове, посочени в базата данни **Scopus**.

Участие в научни проекти.

Всички тези научни изследвания и посочените постижения са резултат от активното участие на доц. Иванова в 5 национални и 15 проекта с вътрешно финансиране, като ръководител или като член на научните колективи.

Забележки и препоръки

Нямам сериозни забележки по отношение на преподавателската и научна дейност на доц. Иванова. Бих препоръчал да продължи да публикува в световно известни научни издания, както и да обобщи натрупания голям научен опит в специализирана книга или монографичен труд. Също така считам за удачно да задълбочи образователната си дейност, чрез организиране и разработване и нови курсове и учебни дисциплини, както за Аграрен университет-Пловдив, така и за външни участници, като например в системата за допълнително обучение.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на направения анализ на педагогическата, научната и научно- приложната дейност на кандидатката считам, че доц. д-р Валерия Стефанова Иванова отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника на Аграрен Университет-Пловдив за неговото приложение, което ми дава основание нейната значителна преподавателска дейност, широкомащабната ѝ научна и изследователска работа в съвременна и с голямо значение област, както и значимите и с висока стойност публикации и големия брой цитирания.

За това оценявам **ПОЛОЖИТЕЛНО** цялостната ѝ дейност.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително, а Факултетният съвет на Факултета по Лозаро-градинарство при Аграрен университет - Пловдив да избере доц. д-р Валерия Стефанова Иванова за „Професор” по научната специалност Декоративни растения.

Дата: 14. XI. 2023 г. ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:

Гр. Пловдив

(доц.д-р Костадин Костадинов)